

SAMARBETE FÖR VETERANERNAS BÄSTA

Redogörelse för verksamheten för delegationen för
veteranärenden i Borgå 1989–2023

Hannele Tenhovuori, Borgå museum

PORVOON MUSEO
BORGÅ MUSEUM

Aikakauden sydän

Hjärtat i tiden

PORVOO BORGÅ

Grundandet av delegationen för veteranärenden

Delegationen för veteranärenden i Borgå fick sin början den 10 mars 1989 då man ordnade en diskussion om det eventuella grundandet av en delegation för frontmän. Deltagarna vara alla överens om att en delegation behövs. Det föreslogs att delegationen skulle bestå av representanter för följande veteranföreningar: Krigsinvalidernas Brödraförening Borgå avdelning – Sotainvalidien veljesliitto Porvoon osasto rf, Porvoon seudun Rintamamiesveteraanit – Borgånejdens Frontmannaveteraner ry, Borgånejdens Krigsveteraner rf, Porvoon Seudun Sotaveteraanit ry samt Porvoon seudun Rintamanaiset ry. Det föreslogs även att delegationen skulle ha en representant för såväl Borgå stads som Borgå landskommuns centralförvaltning samt en representant för vardera kommunens socialväsende. Därtill föreslogs det att delegationen skulle ha en representant för Borgånejdens hälsocentral. I fråga om organiseringen av verksamheten föreslogs det att företrädaren för någondera kommunens centralförvaltning skulle vara ordförande och en företrädare för organisationerna vice ordförande.

För att framskrida i ärendet fick representanterna för Borgå landskommuns och Borgå stads socialväsenden Bolin och Eriksén till uppgift att fastställa delegationens uppgifter före följande möte som skulle hållas i april: i förslaget från den 5 april 1989 konstateras att trygghandling för servicen för frontveteraner skulle bli en mycket aktuell uppgift inom kommunalförvaltningen under de kommande åren. Servicen som veteranerna behövde var också till stora delar sådan att planeringen och genomförandet av den berörde flera förvaltningsområden i kommunen och på grund av detta skulle en delegation för veteranärenden vara ett bra samarbetsorgan mellan de olika parterna.

Planen påverkades starkt av delegationen för frontveteranärenden som fanns i anknytning till social- och hälsovårdsministeriet och som hade föreslagit att man i kommunerna skulle grunda exempelvis en delegation eller kommission som samarbetsorgan för att samordna veteranärenden. Även de kommunala centralorganisationerna föreslog att kommunerna skulle grunda en separat, fritt formad delegation för frontveteranärenden. Delegationen skulle således fungera som samarbets- och sakkunnigorgan för kommunen och de lokala veteranorganisationerna och båda parterna skulle ha representanter i den.

Det föreslogs att uppgifterna för delegationen för veteranärenden i Borgå skulle vara att följa med serviceläget i fråga om frontveteranerna i kommunen och bistå myndigheterna med att utveckla servicen. Därtill skulle delegationen utarbeta utlåtanden och förslag i olika frågor som gällde frontveteraner, följa upp och utveckla social- och hälsovårdens rehabilitering i området samt påverka anslagen som kommunen anvisade för detta ändamål. Delegationen gavs också ansvaret för de lokala arrangemangen i samband med nationella veterandagar samt uppgiften att i samarbete med olika frontveteranorganisationer sköta kommunikationen om veteranärenden.

Den 5 april 1989 fortsatte Borgå stads och landskommuns representanter diskussionerna med de lokala veteranföreningarna utgående från ovan nämnda förslag. Förslaget fick stort understöd och man fattade därmed ett enhälligt beslut om att föreslå för både Borgå stadsstyrelse och Borgå landskommuns kommunstyrelse att en gemensam delegation för veteranärenden skulle grundas. Det anmärkningsvärda i förslaget var att delegationen för veteranärenden skulle vara ett samarbetsorgan som arbetade över kommungränserna. Föreningarna ansåg detta vara en god idé,

eftersom deras verksamhet omfattade både Borgå stad och Borgå landskommun. Borgå stadsstyrelse godkände förslaget vid sitt möte den 24 april 1989.

Arbetet inleds med respekt för traditionerna

Delegationen för veteranärenden hade sitt första möte i stadsstyrelsens mötesrum på Fänriksgatan den 5 oktober 1989. I mötet deltog följande personer som utnämnts till delegationen:

Borgå stads representanter: Seija Österman och Gunvor Himberg

Borgå landskommuns representanter: Karl F. Laxell och Anne Green

Krigsinvalidernas Brödraförening Borgå avdelning – Sotainvalidien veljesliitto Porvoon osasto rf: Torsten Eriksson och Eero Rautanen

Porvoon seudun rintamamiesveteraanit – Borgånejdens Frontmannaveteraner ry: Olof Lindert

Borgånejdens krigsveteraner rf: Paul E. Jokinen

Porvoon seudun sotaveteraanit ry: Hugo Koskinen

Porvoon seudun Rintamanaiset ry: Margit Koskelainen

Till ordförande valdes Seija Österman, som representerade Borgå stads centralförvaltning och Paul E. Jokinen valdes till vice ordförande. Till sekreterare valdes Gunvor Himberg, som representerade Borgå socialväsande. Samtidigt bestämdes att ordförandens och sekreterarens mandatperiod skulle vara den samma som fullmäktiges mandatperiod. Efter att ha konstituerat sig var delegationens första uppgift att ordna vinterkrigets minnesdag i november, och detta diskuterades livligt under det första mötet. Vinterkrigets minnesdag ordnades den 30 november 1989, 50 år efter att vinterkriget bröt ut, i samarbete med församlingarna och veteranföreningarna i Borgå. På programmet stod kransnedläggning vid hjältegraven, en minnestund i domkyrkan och därefter en minneställning i idrottshallen.

Arrangerandet av årliga fest- och minnesdagar blev från första början en av hörnstenarna i delegationens verksamhet. I diskussionerna under det första verksamhetsåret beslöt man att minnesdagen för vinterkrigets början skulle slopas. Minnesdagen med anledning av vinterkrigets slut, den nationella veterandagen, de stupades dag och självständighetsdagen skulle vara de festdagar vars samordning delegationen skötte i samarbete med samarbetsparterna. I början av varje verksamhetsår gick delegationen genom den gemensamma verksamhetsplanen, som hade huvudsakliga uppgifter om hur firandet av de olika dagarna skulle ordnas och hur uppgifterna hade fördelats mellan olika aktörer. Vid mötena diskuteras såväl festligheternas innehåll, programförslag som praktiska arrangemang inklusive allt från transport av veteraner till kransnedläggning.

Ett viktigt diskussionsämne blev ofta även de yngre generationernas roll i evenemangen och därigenom vikten av att traditionerna lever vidare. Under årens lopp förekom flera olika

arrangemang: exempelvis år 2011 ordnade elevkårerna i olika skolor i Borgå en dagsinsamling till stöd för veteranerna. Delegationen för veteranärenden ansåg att elevkårernas arbete för veteranerna var mycket betydelsefullt. Elevkårerna överlämnade insamlingens resultat på 7 903,57 euro till delegationen för veteranärenden och den insamlade summan delades vidare till veteranföreningarna enligt antalet medlemmar med veterantecken. För att uppmärksamma 100-årsdagen av Finlands självständighet år 2017 ordnade man på Borgå hjältebegravningsplats en hedersvakt, där graven för varje person som stupat i kriget vaktades av en person i samma ålder som den avlidne när denne dog. Med tiden har det också blivit en tradition att yngre generationer tänder ljus på de stupades gravar.

Betydelsen av att traditionen lever vidare var också en viktig bakgrund till minnesmärkesprojektet Veteranstenen, som genomfördes med starkt stöd från delegationen för veteranärenden år 2002. Projektet inleddes 1999 och inspirerades av motsvarande projekt som hade genomförts i bl.a. Ingå. Minnesstenens form – en natursten, på vilken man fäst en minnesplakett och ett eklöv – fick från första början stöd i delegationen, men valet av plats för minnesmärket var svårt. Det fanns flera alternativ, men de tre starkaste kandidaterna var en plats intill domkyrkan, Näsebackens hjältebegravningsplats eller området mellan begravningsplatsens huvudport och hjältebegravningsplatsen.

En lämplig sten hittades på Vessö och minnesplaketten som fästes på den tillverkades av Berglöfs stenhuggeri. Bland placeringsalternativen valde man gräsplanen mellan huvudporten vid

Näsebackens begravningsplats och hjältebegravningsplatsen. Veteranstenen avtäcktes under festliga omständigheter på nationella veterandagen den 27 april 2004 och donerades till Borgå stad.

Arbete för veteranernas bästa

Liksom det konstaterades i samband med grundandet av delegationen för veteranärenden var en av delegationens viktigaste uppgifter att kartlägga frontveteranernas serviceläge och -behov samt att följa upp användningen av anslagen för detta. Under årens lopp förändrades även servicebehoven i och med att veteranerna blev äldre och detta återspeglades även i delegationens arbete.

Frågor i anknytning till rehabilitering lyftes fram genast under det första verksamhetsåret: rehabiliteringen på institution sköttes via hälsocentralen. Ansökan till rehabilitering på institution var kontinuerlig och urvalsmöten hölls tre gånger per år. Sökandena valdes på basis av rehabiliteringsbehovet samt på basis av den föregående rehabiliteringstidpunkten.

Öppen rehabilitering hade ordnats via veteranorganisationerna och för detta ändamål hade Borgå landskommun och stad gett bidrag till organisationerna. Veteranorganisationernas önskemål var att även den öppna rehabiliteringen skulle skötas via hälsocentralen. Ärendet var svårt bl.a. på grund av frågan om fpa-ersättningar i anknytning till det, men förhandlingarna nådde ett resultat och den 1 januari 1992 överfördes även den öppna rehabiliteringen till hälsocentralen.

Som helhet avvek innehållet i de tjänster som kommunerna erbjöd till krigsveteraner från varandra en aning när delegationen för veteranärenden inledde sin verksamhet: exempelvis år 1991 kunde krigsveteraner besöka simhallen gratis i båda kommunerna och man kunde få öppen rehabilitering varje år. Från Borgå stad kunde man få ett stöd för tandvård som uppgick till högst 1 500 mk inom ramen för det årliga anslaget, medan Borgå landskommun erbjöd gratis grundläggande tandvård. Borgå stad erbjöd möjlighet till rehabilitering på institution vart 3:e eller 4:e år, medan Borgå landskommun erbjöd denna möjlighet varje år. Avvikelserna i serviceutbudet upphörde dock när kommunerna sammanslogs år 1997. Då fick 118 veteraner öppen rehabilitering (322 000 mk) och 231 veteraner tandvård (181 225 mk). För följande år reserverades 274 000 mk för öppen rehabilitering, 184 000 mk för tandvård, 35 000 mk för simhallsavgifter och 70 000 mk för hälsocentralsavgifter. Med tiden utvidgades stödet till att omfatta även bl.a fotvård och rehabiliteringstjänster i hemmet.

Många olika aktörer erbjöd stöd till krigsveteraner och bland veteranerna upplevdes det som svårt att hitta de olika stödformerna. För att förbättra informationen började delegationen ge ut häftet Veteraniopas år 1994. Handboken berättade om tjänster som frontveteraner och krigsinvalidier kunde söka samt om tjänster som deras makar och änkor kunde söka under vissa förutsättningar. För att få rabatterna eller tjänsterna behövde personen ofta ett veterankort och i handboken fanns också en anvisning för hur man sökte kortet. Handboken hade ett täckande innehåll och inkluderade bl.a. en presentation av delegationen för veteranärenden, information om olika evenemang och rekreationstjänster, rehabiliteringstjänster, tandvård, motion, hemtjänster samt statens boenderelaterade renoveringsunderstöd och lån för grundläggande renovering, servicebostäder och pensionsförmåner.

Handboken visade sig vara fungerande och i ett brev från Lojo år 1996 tackades Borgå stad och landskommunen för den gemensamma publikationen. Den konstaterades vara precis sådan som en handbok ska vara: saklig, tydlig och täckande, med svar på frågor om vad man kan få, under vilka förutsättningar och vad man själv behöver göra. I brevet frågades om handboken fick användas som modell i Lojo och svaret var mycket sannolikt ja. Senare uppdaterades servicehandboken med aktuella uppgifter så att den omfattade bl.a. rabatter som apoteken gav veteraner.

Med tanke på tjänsternas tillgänglighet var det också viktigt att underlätta rörligheten. Även i denna fråga var delegationen för veteranärenden aktiv och bl.a. i ett initiativ till stadsstyrelsen den 13 juni 2000 föreslog man att Borgå stad skulle bevilja specialparkeringstillstånd till personer som definieras som frontveteraner enligt pensionslagen som gäller dem samt till personer som transporterar frontveteraner. Tekniska nämnden godkände förslaget den 9 november 2000. Tillståndet var avgiftsfritt och gav rätt att parkera i avvikelse från de allmänna parkeringsbegränsningarna. Beslutet meddelades till stadsstyrelsen den 27 november 2000 och det godkändes som sådant.

Förutom att ge lokalt stöd har delegationen för veteranärenden också ofta fungerat som lokalt stöd för riksomfattande projekt. Exempelvis under delegationens möte den 8 november 1994 diskuterade man skrivelsen om renoveringsprojekt i fråga om krigsinvaliders och veteraners bostäder: Krigsinvalidernas Brödraförbund, Finlands Krigsveteranförbund, Frontveteranernas förbund och Frontkvinnornas förbund hade inlett ett treårigt projekt för att renovera krigsinvalidernas och veteranernas bostäder. Målet var att åtgärda bostädernas brister och att

utrusta dem med nödvändiga basbekvämligheter. Veteranernas medelålder var ca 75 år och projektets mål var att stödja hemvården för de allt äldre veteranerna. Förbunden hade anställt 18 renoveringsrådgivare runtom i landet med Penningautomatföreningens stöd.

Utgångspunkten för verksamheten var renoveringsrådgivningen för krigsinvalidier som inleddes 1991 och till följd av vilken över 3 500 krigsinvaliders hem redan hade renoverats. Målet var att renoveringsrådgivningen skulle utvidgas till att täcka alla närmare 220 000 personer med veterantecken och därför värdjade organisationerna att kommunernas byggnads- och socialväsanden skulle delta i arbetet för att rusta upp veteranernas bostäder bl.a. genom att rikta statliga renoveringsunderstöd och kommunernas egna renoveringsanslag till upprustning av i synnerhet veteranernas bostäder och att kommunerna i samarbete med lokala föreningar aktivt skulle informera veteranerna om detta.

I Borgå hade delegationen för veteranärenden en viktig roll i denna kommunikation. I april 1997 gav Borgås bostadschef i ett brev en lägesrapport till delegationen gällande renoveringen av veteranernas och krigsinvalidernas bostäder. I det som tidigare var Borgå landskommun hade man kunnat bevilja renoveringsunderstöd till alla veteraner som sökt det och uppfyllt statens villkor. Ibland kunde beslutet dröja en aning om det inte fanns medel vid ansökningstidpunkten, men tilläggsmedel hade alltid sökts och nästan alltid beviljats av staten. Bostadschefen hade inte exakta uppgifter om Borgå stads läge före den 1 januari 1997, men det totala antalet renoveringsunderstöd hade varit lägre än antalet i Borgå landskommun.

Från den 1 januari 1997 hade det nya, sammanslagna bostadsväsendet i Borgå som avsikt att fortsätta med denna understödsverksamhet. Eftersom staden inte hade egna pengar för sådan understödsverksamhet så var man även i framtiden beroende av statlig finansiering. Helsingfors och Nylands distrikt hade en egen renoveringsrådgivare, som utarbetade planer för grundläggande renovering och en kostnadskalkyl för arbetet. Även framöver skulle man vända sig till rådgivaren innan man inledde renoveringsarbeten.

Med tiden blev krigsveteranernas vardagliga utmaningar i hemmet en allt viktigare fråga: exempelvis hösten 2011 behandlade delegationen för veteranärenden Borgå stads meddelande om beloppet på understödet för att skaffa hemtjänster för frontveteraner. I statsbudgeten 2011 hade man reserverat ett separat tilläggsanslag på 2,3 miljoner för öppna tjänster som tillhandahålls i hemmet för frontveteraner. Anslaget hade delats till kommunerna i förhållande till antalet veteraner som fick extra fronttillägg. Anslaget som Borgå fick var 11 600 euro.

I Borgå kom man överens om att fördela anslaget till veteranerna som understöd på max 100 euro för att köpa privat hemtjänst. Understöd beviljades till veteraner som behövde hemtjänst och syftet var att hjälpa veteranerna att klara sig hemma på ett mångsidigt sätt. Veteranerna fick själva välja om de använde understödet för köp av privat hemtjänst, städning, gårdsarbeten eller andra motsvarande tjänster i hemmet.

Enligt statskontorets anvisning till kommunerna skulle en frontveteran med rätt till kommunala öppna tjänster vara en frontveteran som bodde i Finland och hade deltagit i krigsen åren 1939-1945 samt hade frontmannatecken, fronttjänsttecken eller fronttecken. Krigsinvaliders vars invaliditetsgrad enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst var minst 10 procent kunde inte ges kommunala öppna tjänster för frontveteraner på basis av detta anslag.

Tilläggsanslaget för 2011 fick en fortsättning och staten fortsatte bevilja anslaget under kommande år i syfte att hjälpa de allt äldre veteranerna att klara sig hemma. År 2012 fogades färdtjänst med taxi till tjänsterna i Borgå och år 2014 övergick man från kontantunderstöd till servicesedlar. I diskussionerna konstaterades att Borgå stad och veteranföreningarnas ansvarspersoner hade informerat om ärendet aktivt, men att stödet trots det inte hade sökts på önskat sätt. Därför beslutade man att skicka ett brev till alla veteraner där man berättade närmare om saken:

”Ärade veteran,

Vi vill påminna om att man ännu kan ansöka om rehabilitering och tjänster som tillhandahålls i hemmet. Rehabilitering kan fås antingen som rehabilitering på institution eller öppen rehabilitering och i form av fysioterapi och fotvård. Fysioterapi och fotvård kan också fås hem om det fysiska tillståndet gör det svårt att besöka en fysioterapeut eller fotvårdare. Rehabiliteringen kan användas till 15.3.2015. Statskontoret har beviljat ett anslag till kommunerna för rehabilitering av veteraner och tjänster som tillhandahålls i hemmet. Det vore bra om så många veteraner som möjligt skulle dra nytta av den beviljade förmånen, så att anslaget inte behöver återbetalas till Statskontoret. Alla veteraner som inte bor i ett servicehus med heldygnsomsorg eller i en institution kan få en servicesedel för privat hemhjälp eller taxikort. Tjänsten som tillhandahålls i hemmet kan användas till 31.3.2015.”

Till stöd för föreningsverksamheten

Veteranorganisationerna i Borgå har i decennier arbetat aktivt för veteranernas bästa. Metoder för att stödja detta arbete har också varit en del av verksamheten för delegationen för veteranärenden i Borgå. Redan år 1991 behandlades ett förslag om att skaffa en gemensam lokal för alla frontveteraner och de föreningar som företräder dem. Man önskade en lokal där man kunde ställa fram broschyrer och information och där man kunde ordna exempelvis jour. Delegationen tog tag i saken och började höra sig för om lämpliga lokaler, men protokollen tyder på att detta försök inte gav resultat.

Ämnet blev aktuellt igen år 1998, då delegationen för veteranärenden beslutade att man skulle be föreningarna om information om storleken på och behoven i fråga om den gemensamma lokalen. Efter att ha fått uppgifterna skulle delegationen göra ett förslag till stadsstyrelsen om de lokaler som behövs för föreningarna. I diskussionen vid mötet ansåg delegationens medlemmar att det är viktigt att deras arkiv stannar på hemorten. Under de följande månaderna undersökte man flera olika lokalmöjligheter, från allaktivitetshuset i Gammelbacka till det s.k. Almhuset på Ågatan. Även det kommande nya biblioteket föreslogs som en möjlig lokal.

I december 2000 lämnade delegationen för veteranärenden en skrivelse till stadsstyrelsen om veteranföreningarnas möteslokaler och om understöd för de vitrinskåp som behövs. Ärendet löstes år 2001 när man i Äppelbackens servicecentrum hittade plats både för möten och vitrinskåpen, för vilka man fick ett separat ekonomiskt bidrag. Delegationen hade också frågat om möjligheten för veteranföreningarna att använda Äppelbackens servicecentrums möteslokaler utan avgift. Social- och hälsovårdsnämnden godkände förslaget och således kunde lokalerna bokas utan avgift.

Under sin verksamhetstid har delegationen för veteranärenden också informerat veteranorganisationerna om andra möjligheter till ekonomiskt stöd. Till exempel år 2012 bad stadsdirektör Jukka-Pekka Ujula att man skulle meddela veteranorganisationerna att man under 2012 kan ansöka om bidrag som beviljas av stadsdirektören, om veteranorganisationerna har något specifikt behov. Beloppet på bidraget i fråga var högst 5 000 euro. Ärendet behandlades vid delegationens möte och dess medlemmar beslutade att organisationerna söker det nämnda bidraget tillsammans. Organisationerna utarbetade en gemensam ansökan som skulle skickas direkt till stadsdirektören.

Bevarande av minnen och traditioner

I samband med föreningarnas lokalfrågor år 2001 lyftes det även fram ett förslag om att grunda ett separat veteranmuseum. Den egentliga verksamheten för att grunda ett traditionsrum inleddes år 2009: insamlingen som skedde med talkokrafter och enligt Borgå museum anvisning framskred energiskt och när insamlingen slutade i november 2011 hade över 800 föremål donerats, inklusive bl.a. granatskärvor, soldathjälmor, träskor från krigstiden, utmärkelsetecken, kartor, olika sorters hantverk, miniatyrmodeller av flygplan, fotografier och fältpost. För att bevara den muntliga traditionen ordnade man på församlingshemmet inspelningar av veteranernas berättelser år 2013.

Det insamlade materialet donerades till Borgå museum. Även om det aktiva insamlingskedet formellt hade upphört så kunde man ännu göra donationer, men de skulle riktas direkt till Borgå museum. Alla parter var eniga om att den genomförda insamlingen var mycket värdefull. På grund av detta konstaterade delegationen för veteranärenden att det skulle vara viktigt att snabbt få en bestående utställningslokal för föremålen, så att allmänheten lätt kunde få se dem. I väntan på en lösning på lokalfrågan föreslogs det att man skulle försöka ställa ut samlingen på Konstfabriken kring självständighetsdagen, även om arrangemangen skulle orsaka kostnader. Den första utställningen av Veteranrummet-samlingen ordnades på Konstfabriken 15.11–7.12.2012. Den första utställningen var en framgång. Gästboken samlade kring 700 namn, men det verkliga besökarantalet uppskattades vara ca 1 000 personer, varav en del var ivriga skolgrupper. Efter den framgångsrika första utställningen kom det ett meddelande från Äldrerådet om riksomfattande äldredagens huvudfest, som skulle ordnas på Konstfabriken i oktober 2013. Centralförbundet för de gamlas väl och Äldrerådet i Borgå svarade för festens arrangemang. Äldrerådet i Borgå framförde ett önskemål om att följande utställning på Konstfabriken skulle sammanfalla med äldreveckans huvudfest, vilket även skedde. Följande utställning ordnades på Konstfabriken 4.10–8.12.2013.

Det visade sig vara svårt att hitta en bestående utställningslokal och år 2013 kontaktade därför delegationen för veteranärenden stadsstyrelsens medlemmar med en skrivelse, som konstaterade bl.a. följande:

”Projektets främsta mål har varit att högakt våra veteraners arbete och att föra vidare traditionerna till en yngre generation. Veteranorganisationerna har redan år 2009 skickat en motion där man bad stadsstyrelsen tillsätta en arbetsgrupp med representanter för Borgå stad och veteranorganisationerna för projektets andra mål,

dvs. att hitta en bestående utställningslokal. Trots stora förväntningar har detta ärenden dock inte framskridit.

Delegationen för veteranärenden behandlade ärendet vid sitt möte den 12 september 2013 och föreslår nu för stadsstyrelsen att den inom ramen för sina möjligheter främjar projektet så att man så snabbt som möjligt hittar en bestående utställningslokal för de värdefulla föremålen.”

I augusti 2015 löste sig lokalfrågan när Aktiastiftelsen erbjöd utan hyra en lokal på ca 50 kvadratmeter på Fredsgatan för traditionsrummet. I lokalen gjordes mindre renoveringar, men redan i november kunde Borgå museums personal börja bygga själva utställningen. För att driva verksamheten grundade man Krigsminnesföreningen i Borgå den 1 september 2015. Utställningslokalen öppnade på självständighetsdagen 2015 och därefter har Veteranrummet drivits med talkokrafter och regelbundet haft öppet för allmänheten.

Källa:

Delegationen för veteranärenden, protokoll 1989–2006, 2011–2020